

להכיר בהיכר זה (ששם) [שאם] ב"ד מקדשים את החדשים הם תוקעים בשופר ואיפשר בשופר (אחר) [אחד] של חדש (אחר) [אחד] לא שמע(ינן), אבל בשני שופרות של שני חדשים זה אחר זה אי אפשר שלא שמע, הילכך לא תלינן טעותיהו (אלא)²³ בכך, אלא הכחשה גמורה היא ועדותן בטלה והוא והן פטורין.

ד. אחד אומ' בשתי שעות ואחד אומ' בשלשה עדותן קיימת. דאמרי' מעשה כי היה במיפק שני ועייל ג', וזה שאומ' בב' שעות רוצה לומ' סוף שני שעות דהינו תחלת המעשה, וזה שאומ' בג' מעיד על סוף המעשה, נמצא שאין מכחישין זה את זה הילכך²⁴ לא מקבלינן כלל.

אבל אחד אומ' בשלש ואחד אומ' בחמש. כודאי מכחישין זה את זה, הילכך לא מקבלינן סהדותיהו דסבירא ליה לת"ק דאין אדם טועה ולא כלום, ור' יהודה פליג ואמ' דעדותן קיימת, דסבר אדם טועה חצי שעה²⁵ שפוחת שהיה לו לומ' שלש שעות ומחצה, והאנ"ן דאמ' חמש נמי קא טעי חצי שעה שהיה לו לומ' שלש ופלגא.

שאינו עיקר בגמרא אלא לדחות ראיתו של רבא שברובו של חודש ידע, והרי קייל"ן כרבא כמבואר מן הראשונים, ועי' בתוי"ט כאן ד"ה אחד אומר בשלשה, ובהגהות ראשון לציון שם, וברש"ש דף מ"א ב' מש"כ. ועי' ברדב"ז הל' עדות פ"ב הל"ה שכתב ג"כ הטעם של שני שיפורי לא טעי, וצ"ל שנקטו דבר הפשוט לדברי הכל. (24) המלים הלכך — כלל נראות מיותרות כאן ושייכות להלן. (25) כ"ה בפסחים י"א ב' לפי אביי, ורבא תולק שם ומפרש את המשנה באופן אחר, וצ"ע למה מפרש רבינו אליבא דאביי ולא אליבא דרבא.

ומנין שאפי' [הן מאה] ת"ל [עדים], אבל בבדיקות אפי' אמרו כולם אין אנו יודעין עדותן קיימת כיון דמצות הזמה ראוייה להתקיים בהם, דאין הזמה תלויה אלא בחקירה לומר עמנו הייתם באותה השעה שאתם אומרי' במקום פלו', ואחד חקירות ואחד בדיקות שוין בזה שאם מכחישין זה את זה העדות בטל, כל' הוא והן פטורין.

ג. אחד אומ' בשנים וכו'. כל' שניהם שוין שאומ' בד' בשבתא [א]לא שהאחד קורא אותו שנים בחדש והשני קורא ג' בחדש, לא נאמ' משום הכחשה זו שתהא עדותן בטלה כיון שנוכל לומ' ולהשוות אותם ולתלות טעותם בענין אחר. שזה יודע בעיבורו של חדש, כל' זה שאומ' שנים יודע שהחדש שעבר מלא היה ויום ראשון¹⁹ שהוא יום ל' מחדש שעבר היה, אבל האומ' ג' בחדש חושב שהחדש שעבר חסר היה על כן דין הוא שיקרא אותו שלישי בחדש, וכיון דרובא דאינשי עבידי דטעו בעיבורא דירחא אמרי' זיל בתר רובא²⁰, אע"ג דאמרה תורה והצילו העדה²¹, ולא אמרי' הני דוקא קא מסהדי בשנים²² חדשים זה אחר זה לפי שיש לו

(19) צ"ל של חודש, וכ"ה ברש"י. (20) במדבר ל"ה, וראה לקמן בגמ' ס"ט א'. (21) כ"ה בגמ' לקמן ר"פ בן סו"מ ע"ש, ועי' בתוס' כאן דף מ"א ב' ד"ה שזה יודע, שכ' דוקא אם מכוונים ליום אחד בשבוע אז הולכים אחר הרוב שטועים בעיבורא דירחא, וכ"כ עוד ראשונים. ונראה שגם דעת רבינו כן, וזהו שהקדים לעיל שניהם שוים שאומרים בד' בשבתא וכו'. (22) כנראה שחסר כאן הד"ה אחד אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה עדותן בטלה, ועי' כתב שודאי לא טעו בשני חדשים וכו'. (23) צ"ע למה כתב רבינו הטעם הזה